

DİNEN ZENGİN HÜKMÜNDE OLANLARIN HAYATLARINDA BİR DEFA HACCA GİTMELERİNİ ENGELLEMEK ANAYASAYA AYKIRI OLUR

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞINCA TERTİPLENEN HAC SEFERLERİ DOLAYISIYLA DİYANET İŞLERİ BAŞKANI TAYYAR ALTIKULAÇ'LA GAZETEMİZ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ MEHMET TOPKAYA'NIN YAPTIĞI MÜLAKAT

Mehmet TOPKAYA

Sayın Başkentim. Başkanlığımızın bu yıl geçen yıllarla kıyas edilemeyecek ölçüde hacı adaylarına götürülmesi gereken hizmetlere önem verdiğini görüyo-ruz. Sizce bunun sebepleri nelerdir»

Tayyar ALTIKULAÇ :

itikat. İbadet, ahlak esaslar ile ilgili 15leri yürütmek görevi-ki burada yü-rütmek kelimesinin altını çizerek söylüyorum. 633 sayılı Kanunla Başkanlığımı-za verilmiştir. Ancak. Başkanlığımız bugüne kadar ki çalışmaları ile diğer konu-larda vatandaşlarımıza elindeki imkanları ölçüsünde yardımcı olmaya çalışmış ise de, itiraf etmek zorundayız ki, hac konusunda bir hizmet sunamamıştır. Bu-nun belli başlı sebebi hacı adaylarının parasını kabul etmek, onların namına harcamalar yapmak imkanından mevzuat karşısında mahrum bulunuşumuzdur.

Bu yıl hacı adaylarımızın paralarını Türkiye Diyanet Vakfının kabul etmesi ve harcamaların da bu yolla yapılabileceğinin anlaşılması üzerine Türkiye Diya-net Vakfı ile işbirliği yapmak suretiyle bir düzenlemeye gidilebileceği sonucu-na varılmış ve hacı adaylarımıza geçen yıllara nisbetle daha ciddi hizmetler sunmak kararlaştırılmıştır.

Bizi bu konuya sevkeden diğer önemli faktör de şudur. Biliyorsunuz, bu yıl hacca giden vatandaşlarımızın hepsi bu yolculuğa ilk defa çıkan kişilerdir. Geçen yıllarda her otobüste, her uçakta bol sayıda daha önce hacca gitmiş va-tandaşlarımız bulunuyordu. İlk defa hacca gidenler, onların tecrübelerinden g«-nls çapta yararlanabiliyorlardı. Hacı adaylarımızın tamamının bu yıl ilk defa bu yolculuğa çıkmış olmaları da kendileriyle ciddi şekilde ilgilenmemiz gereğini ortaya koymuştur.

Bu isi problem noktasına gelmiş bir iş olarak önümüze getiren bir başka faktör de; biliyorsunuz geçen yıllarda şirketler, şahıslar, dernekler ve çeşitli kurumlar hac kabileleri düzenlemişlerdir. Bunlar içerisinde bu hizmeti gerçek-ten dürüst bir anlayış içerisinde yapan şirketler ve şahıslar bulunması yanın-da, hac konusunu tamamen bir çıkar konusu. İstismar vs aldatma konusu ola-rak değerlendirenler de olmuştur. Daha Türkiye'de vatandaşlarımızın uğralarını toplayıp ortadan kaybolan, normal işlemlerini vaktinde tamamlamadığı için va-tandaşlarımızı hudut kapılarında günlerce bekleten, onların dövltzorini çeşitli adlar altında toplayıp ortadan kaybolan şirketler, şahıslar ve kuruluşlar göröl-miitşûr.

Demek istediğim şudur ki, devletin herhangi bir sorumlu kuruluşu konuya ciddi olarak eğilmelidir. Vatandaşlarımızın sadece dövizlerinin verilmesi, "Hay-di buyurunuz, hudut kapılarını açtık, dilelediğiniz gibi seyahat edebilirsiniz." de-nilmesi. İdare için, hükümetler için yeterli değildir. Hudut kapısından çıktıktan sonra da hacı adaylarımızla ilgilenilmesi zorunluluğu vardır. Bu itibarladır ki biz geçen yılların tecrübelerinden yararlanarak bu yıl Başkanlık olarak Türki-ye Diyanet Vakfı işbirliği ile böyle bir düzenlemenin yapılmasına zaruret duy-duk.

TOPKAYA:

Efendim, yetkililerden aldığımız bilgiye göre bazı illerimizde Diyanetin or-ganizatörlüğünde giden hacı adaylarının rakamları oldukça kabarık olmasına karşılık, diğer bazı illerimizde de çok düşüktür. Sizce iller arasındaki bu denge-sizliğin sebepleri nelerdir?

ALTIKULAÇ :

Sebepleri henüz açıklığa kavuşmuş değildir. Ancak bazı tahminlerden söz etmek mümkündür

Bol hacı aday sayısı olan illerimizde Müftülüklerimiz ve diğer personelimiz bunu bir devlet hizmeti anlayışı içerisinde benimsemişler, daha çok gayret gös-termişler ve vatandaşlarımızı devletin imkanlarıyla seyahat ettirmek üzere çaba sarfetmişlerdir. Diğer yerlerde ise anlaşılan bu gayretler buralara göre daha az olmuştur. Bir başka faktör de şu olabilir. Şartlar elverişsizdir. Hacı adayları-nın az bulunduğu yerlerde güçlü, itibarlı şirketler vardır. Tecrübesi, dürüstlüğü ile tanınmış şirketlerin bulunduğu yerlerde şirketlere itibârın daha çok olduğunu söylemek mümkündür Tabii ki bir İl Müftüsü tüccar bir kişi gibi hareket edemez. Görevi sadece kamuoyuna Başkanlık hizmetlerini duyurmaktır.

TOPKAYA:

Bugüne kadar Başkanlığımıza yapılan müracaatlardan, Hac Seferi düzenleyen şirketlerin büyük çoğunluğunun sınır geçişlerinde ve dönüşte çeşitli ba-hanelerle hacı adaylarından para aldıklarını biliyoruz. Başkanlığımız gerek ka-radan ve gerekse havadan gidecek hacılarımız için belirli rakamlar ilan etti. Ha-cı adaylarından yalnız ilan edilen miktarda para alınacağı ifade edildi. Acaba bunun dışında hacı adaylarımızdan ihtiyaç duyuldukça para alınacak mıdır?

ALTIKULAÇ :

Hacı adaylarımızdan kara yolundan ve hava yolundan gitmeleri halinde ne miktarda para alınacağı daha önce ilan edilmiş ve bu paralar pasaport işlemleri tamamlanırken kendilerinden tahsil edilmişti. Tahsil edilen bu miktarların dışında Suudi Arabistan topraklarını girinceye kadar hiçbir hacı adayından hiçbir kuruş talep edilmeyecektir. Suudi Arabistana girildiği andan itibaren toprak bastı parası, mesken ve çadır ücretleri gibi ve kendi şahsi ihtiyaçlarını karşılamak üzere gerekli harcamalar, tabiatıyla harcı adayının kendisi tarafından yapılacaktır. Dönüşte de aynı şekilde olacak, hacı adayları oradaki şahsi ihtiyaç ve masraflarını karşılayacak paraları harcadıktan sonra kendilerinden hiçbir kuruş talep edilmeden memleketlerine sağlık ve selamete inşallah getirilmiş olacaklardır. TOPKAYA :

Efendim. Başkanlığımızca her otobüste bir Din Görevlisi görevlendirildiği-ni biliyorum. Bu din görevlilerinin görevi ne olacaktır. Acaba, Her Kafilede bir ya da iki din görevlisi bulunması yeterli olmaz mıydı? ALTIKULAÇ :

İlk sorunuzu cevaplandırırken de belirttiğim gibi bu yıl hacca giden vatan-daşlarımız bu yolculuğa ilk defa çıkan insanlardır. Hac menasikını ilk defa öğ-renen ve yerine getirmek durumunda olan vatandaşlarımızdır Bu itibarla her otobüste bir din görevlisi bulunmasının zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu din görevliler her otobüsteki 40 kişiye uçaklarda keza. her din görevlisi kendisine testim edilecek 40 kişiye rehberlik edecek, onları hac menâsıkı konusunda ay-dınlatacak, gümrük giriş ve çıkışlarında onların gümrük, pasaport işlemlerini yapacak, mukaddes topraklara vardıktan sonra yerleşme işleriyle, Arafat'tan Mİna'ya. Müzdelife'ye seyahatleriyle ve oradaki ibadetleri yerine getirme sı-rasında karşılaşacakları her çeşit problemleriyle ilgilenecekler ve kendilerine ihtiyaç duydukları her konuda yardımcı olacaklardır. TOPKAYA :

Sayın Başkanını. Hicaz'da kesilen kurbanlardan meydana gelen israfı ön-lemek için acaba bu kurbanlar orada kesilmese, oradan döndükten sonra hac-ca gidon herkes bu kurbanı kesip dağıtsa olmaz mı? Sizce bu problem nedir ? Hacı adaylarımızın orada kurban kesmeyip. döndükten sonra kesmeleri uygun-mudur. Bu konuda ne dersiniz.? ALTIKULAÇ :

Kesilen kurban ellerinin gereği kadar değerlendirilemediği ve kurban etle-rinin büyük çoğunluğunun buldozerlerle önceden açılmış çukurlara dolduruldu-ğu haberi ve bilgisi doğrudur. Daha önce hacca gitmiş vatandaşlarımızın da gördüğü bir vakiadır. Ancak şunu belirteyim ki: dinimizin getirdiği kaideler ne ise bu konudaki problemin cevabını da o kaideler içerisinde aramamız gerekir. Bilindiği üzere üç çeşit hac vardır. Bunlardan birisi Hacc-ı Temettu, diğeri Hacc-ı Kıran, bir üçüncüsü ise Haccı İfrad'dır. Hacc-ı Kıran ve Hacc-ı Temettü'â niyet etmiş olanların kurban kesmeleri dinimizin bir gereğidir. Ancak Hacc-ı İfrad'a niyet etmiş

olan Hacı adaylarımız kurban kesme görevi ile görevli değil-lerdir. Bu itibarla onların, kurbanlarını yurtta, kendi memleketimizde kesmele-rinden de söz etmeye mahal yoktur. Hacı adaylarımıza tavsiyemiz. Suudi Ara-bistan Hükümeti, kurban israfını önleyici tedbirleri gerçekleştirinceye kadar Hacc-ı İfrad'ı seçmeleridir. Hacc-ı İfrad'ın, diğer hac çeşitlerine göre aslında ifası daha kolaydır. Hacc-ı İfrad'ın tek zorluğu, ihramda uzun süre kalmaktır. Mekke'ye erken girildiği zaman uzun süre ihramda kalmanın dışında bir zorluk yoktur.

TOPKAYA :

Diyanet İşleri Başkanlığı gelecek yıllarda da bu hizmete bu yılki gibi. veya bundan deha yaygın bir şekilde eğilmeyi düşünmekte midir? ALTIKULAÇ :

Düşünmektedir. Görüşümüz de bu yoldadır. Hacı adaylarımız bu yıl ge-çen yıllardan farklı olarak alınmış bazı tedbirlere rağmen bazı yolsuzluklarla karşılaşmışlardır. Bazı kişilerin soygunlarına yine de maruz kalmışlardır. Ba-sından aldığımız bilgilere göre hacı adaylarımızın paralarını toplayıp ortadan kaybolan ve çeşitli yolsuzluklara başvuran kişi ve kuruluşlar olmuştur. O halde bu işin köklü çözüm yolu devletin veya devletin sorumlu bir kuruluşunun bu işi başından sonuna kadar ele alıp yürütmesidir. Bu kurumun da devlet kuruluş-ları içinde herhalde Diyanet İşleri Başkanlığı olması gerekir. Cenab-ı Hak kıs-met eder. sağlıklı İnşaallah bu 5 bin kişilik kafiye-yi götürüp getirebilirsek bu yıl kazanacağımız tecrübelerin ışığında önümüzdeki yıllarda bu seyahatlerin tama-men Başkanlığımızca düzenlenmesi yolundaki tekliflerimizi hükümete sunmayı düşünüyoruz. TOPKAYA:

Hac ibadeti düşünülürken memleketin ekonomik şartlan da göz Anâne alınmalı mıdır? Alınmalı ise hangi ölçüler içinde değerlendirilmelidir? ALTIKULAÇ:

Önce şunu söyleyim. Hac seyahati vatandaşlarımızın ne Suudi Arabistan'a, ne de diğer ülkelere hac mevsimi dışında yaptıkları seyahatlerle kıyaslanamaz. Bu seyahat, belli bir süre içinde onbinlerce vatandaşımızın birlikte yapmak zorunda oldukları bir seyahattir. Bu itibarla bazı düzenlemelerin yapılması, ba-zı kısıtlamalara gidilmesi, diğer seyahatlerden farklı düzenleme ve kısıtlama-lara gidilmesi tabiidir. Hatta zaruridir. TOPKAYA :

Zaruri derken, vatandaşlarımızın menfaati açısından mı zaruridir demek istiyorsunuz? ALTIKULAÇ :

Elbette. Onbinlerce insanı bir program içerisinde, bir düzen içerisinde gö-türüp getirebilmenin şartlarıdır bu. Sıradan bir seyahat değildir. Hac mevsimin-den sonra 100 kişi Suudi Arabistan'a gidecekmiş, gider gelir. Avrupa'ya 500 kişi gidecekmiş, onlar da gider gelir. O kadar önemli bir hadise değildir. Siz onbinlerce insanı, bazan yüzbinin üstünde insanı bir ay gibi kısa bir süre içe-risinde götürüyorsunuz, getiriyorsunuz. Yüzbini aşan insan diğer ülkelerden gel-miş diğer yüzbinlerce hatta milyonlarca insanla haşır neşir olan insandır, ü halde bazı düzenlemelerin yapılması tabiidir. Sadece tabii değil, zaruridir. Ancak dinen zengin hükmünde olanların hayatlarında bir defa bu farizayı yerine getir-mek istemelerine karşı olmak, bunu sınırlamak, anayasaya da aykırıdır. Ana-yasanın getirdiği din ve vicdan hürriyeti ilkesine de aykırıdır. Bunu kısıtlamak hiç bir zaman söz konusu olamaz.

Ancak sağlık ve benzer fevkalade durumlarda geçici olanak sınır kapıları-nın kapatılması elbette mümkündür. Bu. arızı nedenlere bağlı bir keyfiyettir. Fevkalade şartlara bağlı bir olaydır. Normal şartlar içerisinde hayatında bir defa bu farizayı yerine getirmek isteyen insanın karşısına engel çıkarmak, ana-yasaya da aykırıdır. Ancak mükerreren gitmek isteyenlerin bu isteklerini or-taya koyarken memleketin ekonomik şartlarını dalma gözönünde bulundurma-ları elbette önem arzeder. Bu gibi vatandaşlarımızın bu imkanlarını, bu duygu-larını, bu arzularını memleketimizde yapacakları diğer hayırlarla tatmin etmek yolunu seçmeleri gerekir. TOPKAYA :

Sayın Başkanım. Gazetemize yaptığınız bu açıklamadan dolayı teşekkürle-rimizi sunmak istiyoruz. ALTIKULAÇ : Ben de teşekkür ediyorum.